

מסכת מועד קטן

פרק א'

משנה א'

מה זה שדה בית השלחים? שדה שצריכה מים חוץ ממי גשמים, האם מותר להשקות במועד ובשביעית? מותר, מה האסור במועד? משום מלאכה. מה האיסור בשביעית? עבודה בשדה, למה מותר? מפני שזה דבר האבד, מאיזה מעיין מותר להשקות? בין חדש, בין ישן, במה יותר חידוש? בחדש, שלא חוששים שמה הדפנות יפלו ויצטרך לטרוח להוציא הבוץ, מאיזה מים אסור להשקות? ממי הגשמים, מפני שלא יגיע להשקות ממי הקילון שזה טירחא מרובה, מה אסור לעשות בשביל להשקות? לעשות ערוגות לגפנים שיצטברו שם המים.

משנה ב'

מה זה אמה? תעלה בעומק אמה, האם עושים אמה חדשה במועד? לא הטעם? טירחא מרובה. ובשביעית? מחלוקת לר' אלעזר בן עזריה לא, ולחכמים כן לתקן המקולקות? מותר לתקן, מה הטעם באמה בשביעית? לר' אלעזר בן עזריה שמא יחשבו שעובד בשדה אבל חכמים אומרים שאדם שחופר אמה זה לא נראה שעובד בשדה כי מוציא האדמה החוצה.

משנה ג'

מושכים את המים מאילן לאילן, מה עושים? שאם יתאספו מים במקום אחד עושים תעלות לעצים אחרים בשדה, האם מותר להשקות את כל השדה? מחלוקת לר' אליעזר בן יעקב לא מפני שזה לא דבר האבד זה לרווחא מילתא שכל האדמה תהיה לחה, ולחכמים מותר כי דבר שזה לרווחא מילתא מותר זרעים שלא שתו לפני המועד, באיזה שדה מדובר פה? בית השלחין האם מותר להשקות במועד? מחלוקת לר' אליעזר בן יעקב אסור, מפני שעוד לא השקו אותם הם לא יפסדו, אבל לחכמים מותר, כי לרווחא מילתא גם מותר.

משנה ד'

מה הפי' אישות? תנשמת מה זה שדה אילן? אילנות, שדה הלבן? תבואה, למי האישות והעכברים מזיקים יותר? שדה האילן, האם מותר לשים מצודות במועד ובשביעית? תלוי לת"ק אך ורק ע"י שינוי שדוחף המצודה בקרקע ע"י נענוע, ולחכמים שינוי צריך דוקא בשדה הלבן אבל בשדה האילן שזה הפסד מרובה התירו אפי' כדרכו לעשות חור עם כלי רגיל, האם מותר לסגור פירצה בגדר? תלוי בשביעית סוגר כדרכו (עם טיט) ובמועד שלא כדרכו לבנים בלי טיט.

משנה ה'

כהן שבא לראות נגע האם חייב לטמאות? מחלוקת לר' מאיר הכהן יכול לשתוק, לחכמים הוא חייב להגיד אם זה טהור או טמא, האם רואים נגעים במועד? מחלוקת ר"מ וחכמים, לר' מאיר בגלל שהכהן יכול לשתוק אז יכול לראות הנגעים ואם זה יהיה טמא ישתוק, אבל לחכמים הכהן חייב לטמאות אז אסור להראות לו שמא יטמא אותו וימנע משמחת הרגל, מה זה מלקט אדם עצמות אביו וכו'? שחודש אחרי שנתאכל הבשר אז מעבירין העצמות לקבר המשפחה. האם זה שמחה? מחלוקת לר' מאיר זה שמחה, לר' יוסי זה אבל ואסור, מה פי' לא יעורר? כגון עצרת התעוררות, ולא יספידנו? להספיד הנפטר. עד מתי מותר לעורר ולהספיד? עד חודש לפני החג כי ב30 יום עוד זוכרים ההספד.

משנה ו'

מה זה כוכים? חפירה בתוך הקיר, קבר? חפירה בתוך הקרקע. האם מותר לעשות כוך או קבר במועד? אך ורק לצורך המועד, מה מותר לעשות שלא לצורך המועד? לסדר אותו כגון להאריך או להרחיב, מה הפי'

נברכת? בריכה לכובסין **האם מותר לעשות במועד?** כן. **בשביל מה צריך הרי אין מכבסים במועד?** אבל יש כמה אנשים שמותר להם, שכתוב ואלו מכבסין במועד (פרק ג' משנה ב') **האם מותר לעשות ארון למת בחול המועד?** לת"ק דווקא אם המת בחצר שמוכח שעושה הארון בשביל המת, ולר' יוסי צריך גם שיהיו לו נסרים חתוכים כבר.

משנה ז'

האם מותר להתחתן במועד? עם אשה חדשה בשבילו אסור, ולהחזיר גרושתו מותר. **למה עם אשה חדשה אסור?** שאין מערבין שמחה בשמחה וצריך לשמוח בחג עם שמחת החג. **מה מותר לאשה לעשות במועד?** להשתמש בתכשיטיה (באיפור) **מה אסור ר' יהודה?** לשים סיד כדי להתיפות כי בזמן שהסיד נמצא זה מכאיב ומכער.

משנה ח'

באיזו דרכים מותר לתפור במועד? הדיוט שתופר עקום מותר לו כרגיל. האומן צריך לעשות כמו שיני כלב שאחד למעלה ואחד למטה, **מה מותר לעשות לחוטים של המטות שמחזיקים המזרון?** לת"ק מותר לעשות החוטים, ולר' יוסי מותר רק למתוח החוטים (וצ"ל רק ממתחין)

משנה ט'

מה זה תנור? יש בו מקום לקדירה אחת והולך בצורה קמורה, **כיריים?** שיש בו מקום לשתי קדירות **ריחיים?** לטחון חטים, **איך מעמידים הכלים הנ"ל?** עם טיט לקרקע, **מותר לחברם?** כן **הטעם?** מפני שזה לצורך המועד.

משנה י'

האם מותר לעשות מעקה לגג ולמרפסת? תלוי מעשה אומן עם טיט אסור מעשה הדיוט מותר, **מה זה מרפסת?** מקום המדרגות שעולים לגג, **מה הפי' שפין את הסדקים?** שממלאים את החורים בטיט, **ומעגילין אותם?** מחליקים אותם, **במה?** במעגלה (כעין מערוך) וביד וברגל **במה לא?** במחלציים (כגון שפכטל), **מה זה הציור?** מה שעובר בתוך הצינור שמחבר את הדלת לארון, **הקורה?** הקורה שנמצא מעל הדלת, **המנעול?** שנועל הדלת, **המפתח?** שנועלים בו את המנעול, **מותר לתקן הדברים הנ"ל במועד אם נשברו?** כן, **הטעם?** מפני שזה דבר האבד, (שאם לא יתקן עכשיו לא יוכל לתקנם). **מתי אסור לתקנם במועד?** אם השאיר בכוונה לתקן אותם במועד. **מה זה כבשים?** כובשים ירקות בחומץ או במלח. **האם מותר לכבוש במועד?** אם יוכל לאכלם בתוך המועד מותר כי זה לצורך המועד.

פרק ב'

משנה א'

מי שהפך את זיתיו, מה עשה כבר? אסף את הזיתים בתוך המעטן, והפך את הזיתים לראות אם ראויים לבוא כבר לבית הבד, **מה יהיה אם לא יוציא מהם שמן?** מתקלקלים **מה קרה לו שלא יכל להמשיך להוציא מהם השמן?** אבל, או שאר אונס, או שהפועלים סיכמו אתו ואח"כ לא הגיעו, **מה יכול לעשות במועד עם הזיתים?** מחלוקת לר' יהודה שם פעם אחת את הקורה על הזיתים ומשאיר את הקורה עד לאחר המועד, לר' יוסי זולף מכנס הזיתים לבית הבד, וגומר לסוחטם, וגף כדרכו מכניס השמן לחביות וסוגר אותם.

משנה ב'

וכן מי שהייה יינו בתוך הבור מה קרה? היין כבר נמצא בתוך הבור ואם לא יעבירו לחביות יחמיץ למה לא יכל להעביר היין? קרה לו אחד הדברים כמו במשנה א'. **מה יכול לעשות במועד?** מחלוקת לר' יוסי זולף מוציא היין מהבור, ומכניס הכל לחביות וסוגר אותם, לר' יהודה שם על הבור נסכים בשביל שלא יחמיץ מה הטעם שהתירו במקרים הנ"ל לעשות מלאכה? משום דבר האבד.

משנה ג'

מכניס אדם פירותיו איזה פירות? פירות ששם לייבש אותם. **למה מכניס?** שלא יגנבו. **איך עושים פשתן?** הפשתן גדל עם קוצים. ושמים אותו בתוך מים עם חומר שירדו הקוצים. **מה קורה אם נשאר הרבה זמן במשורה?** הפשתן מתקלקל. **מותר להוציא מן המשרה?** כן. **הטעם?** שבאלו יש משום דבר האבד. **מתי אסור להכניס הפירות או להוציא הפשתן?** שהשאיר את זה למועד, **ואם כן עשה זאת במועד?** אז אסור לו להשתמש ומניחם עד שיאבדו ויתקלקלו.

משנה ד'

האם מותר לקנות בית או עבד או בהמה במועד? תלוי, סתם כך אסור אבל לצורך המועד מותר. **מה זה נקרא לצורך המועד?** שהמוכר צריך כסף לקנות אוכל, או שהלוקח צריך בהמה בשביל לאכול בשר בחג. **האם מותר לפנות כלים או תבואה מהבית?** לאותה חצר מותר כי זה לא כ"כ טירחא, לבית אחר אסור משום שזה טירחא מרובה. **האם מביאים בגדים מבית האומן?** לצורך המועד מותר, לא לצורך המועד אסור ואם חושש שיגנבו מעביר את הבגדים לחצר הקרובה לאומן.

משנה ה'

מה זה קציעות? תאנים ששטחו אותם ליבשם. **האם מותר לכסותם?** כן. **למה רוצה לכסותם?** מפני הגשמים שלא יתקלקלו. **מה אומר ר' יהודה?** שיש עוד עיצה לעשות ערימה של הקציעות שאפי' אם יתרטבו, יתרטבו רק השורה העליונה. מוכרי פירות, בגדים, ושמיכות, **האם מותר להם למכור במועד?** רק בצינעה לצורך המועד שפותחים רק דלת אחת והשניה משאירים סגורה. **איזה עוד בעלי מלאכות עושים גריסין של פול.** **האם הם לצורך המועד?** צידי עופות, הדששות שדשים תבואה לדייסה, והגרוסות שעושים גריסין של פול. **האם הם השתמשו בהיתר הזה?** לא, ר' יוסי אומר שהחמירו על עצמם לא לעשות מלאכה בחול המועד.

פרק ג'

משנה א'

האם מותר להסתפר בחול המועד? אסור. **הטעם?** שיגיעו לרגל מסופרים ובגדים מכובסים. **למי מותר?** למי שבא מחוץ לארץ. או מבית השביה של גויים, או היוצא מבית האסורים של יהודים (ואפי' שהיו נותנים לו להתגלח אין לו ראש לחשוב על זה) והמנדה מי שהיה בנידוי וחכמים התיירו לו הנידוי בחול המועד, ומי שנדר וחכם התייר לו בחול המועד שאז מצא פתח היתר, והנזיר, והמצורע, וכל העולים מטומאה לטהרה בחול המועד. **מה המשותף בין כולם?** שלא יכלו להסתפר לפני חול המועד.

משנה ב'

האם מותר לכבס במועד? לא. **הטעם?** כמו שלגלח אסור. **למי מותר?** לאנשים שהוזכרו במשנה א' וכן מטפחות הידיים, ומטפחות הספרים שמספרים את אלו שמותר לספר, ומטפחות הספג להתנגב כל הגוף, הזבין, והזבות, והנדות, והיולדות שהבגדים שלהם מתלכלכים הרבה, וכן כל מי שעולה מטומאה לטהרה כגון מצורע, וכן טמא מת שצריכים לכבס הבגדים.

משנה ג'

מותר לכתוב במועד? רק משום דבר האבד. **איזה דברים הם בגדר דבר האבד?** קידושי נשים, שמארס אישה שאחר לא יקדמנו. **גטין** שמא יברח הבעל ותשאר עגונה. **שוברים** שאם לא יכתוב שובר על החזר ההלוואה אולי לא יהיה ללווה אח"כ לשלם. **דיתיקי** מתנת שכיב מרע אדם שהולך למות ונותן לו מתנה וצריך לכתוב למי נתן המתנה ושמא ימות. **מתנה**, שמא יתחרט הנותן המתנה, **פרוזבילין**. שלא ישתמטו חובותיו וצריך להושיב ב"ד ואולי אח"כ לא ימצא ב"ד להושיב בשביל פרוזבול, **אגרות שום** ששמים למלווה נכסי הלווה, **אגרות מזון** שכותבים לאשה שבעלה התחייב לזון את בתה, ואם לא יכתבו בחול המועד אולי אח"כ לא

ימצאו נכסים לשעבדם, **שטרי חליצה** שכותבים לאישה שקיבלו חליצה ויכולה להתחתן עם כל אחד. **מאוניים** שילדה פחות מ- 12 יתומה שאמה ואחיה חיתנו אותה אז יכולה למאן עד גיל 12 ואם לא יכתבו בחול המועד יכול להיות שתגדל ולא תוכל למאן. **שטרי ברורין**? שכל בעל דין בורר לו דין וכותבים בשביל שלא יחזרו בהם מהבחירה **גזירות ב"ד**? פסקי ב"ד וכותבים שלא יצטרכו לדון עוד הפעם ויפסקו אחרת. **אגרות של רשות** מכתב שלום שלא יגיעו לידי מחלוקת שהיה לו אפשרות לשלוח ע"י שליח מכתב שלום לאחיו או חבירו.

משנה ד'

שטרי חוב כותבים במועד? סתם כך לא, אבל אם המלווה לא מאמין ללווה, או שלסופר אין מה לאכול ומרוויח כסף מהשטר מותר כי זה לצורך המועד. **האם מותר לכתוב ספרים במועד**? לא. **תפילין ומזוזות**? לאחרים לכו"ע אסור, לעצמו לת"ק אסור לר' יהודה מותר. **מותר לעשות ציצית במועד**? דווקא לעצמו, ודווקא בשינוי על יריכו. **האם מותר להגיה ספר תורה במועד**? לא, אפי' אות אחת. **איזה ספר תורה כן מותר להגיה**? שום ספר תורה, אפי' של העזרה שזה לצורך הציבור.

משנה ה'

אדם שנהג 3 ימים קודם לרגל אבילות מה עושה אחר הרגל? את השבעה הוא גמר. ו - 30 הוא צריך להשלים. **אדם שנהג 8 ימים אבילות לפני הרגל**? בטלה ממנו גם דין 30 מפני שיום אחד כבר נהג אבילות של 30, **מה דין שבת**? לא מפסיקה את האבילות שנוהגים אבילות בצנעא, והיא נחשבת לחשבון הימים. **מה דין רגל**? מפסיק את האבילות, אבל לא נחשב למספר הימים ואחרי הרגל צריך להשלים.

משנה ו'

מה דין של שבועות? לפני שחרב בית המקדש זה כמו רגל לכו"ע. **אחרי שחרב בית המקדש**? מחלוקת לר' אליעזר בגלל שזה רק יום אחד זה כמו שבת. **לרבן גמליאל** שראש השנה ויו"כ כרגלים ק"ו ששבועות כרגלים, ולחכמים שבועות זה כרגלים. **מה דין ראש השנה ויום כיפור**? לר' אליעזר ששבועות זה כשבת אז ק"ו ראש השנה ויום כפור שזה כשבת, **ולרבן גמליאל** זה כרגלים ולחכמים זה כשבת. **למה לפני שחרב בית המקדש לכו"ע שבועות זה כרגלים**? מפני שבזמן בית המקדש היו מביאים את הקרבנות של שבועות שבעה ימים.

משנה ז'

מה זה לקרוע? לקרוע הבגד כנגד הלב. **חולצין**? לחלוץ הבגד מעל הכתף. **מברין**? מביאים אוכל לאבל לסעודה ראשונה. **מי יכול לעשות הדברים הנ"ל במועד**? רק הקרובים. **איך אוכלים סעודת הבראה במועד**? על מטה זקופה וגבוהה. **איך מוליכים אוכל לאבל**? בסלים של ערבה פשוטים. **במה לא מוליכים**? בטבלה. (מגש יפה) באסקוטלא (שולחן קטן) וקנון (סל מיוחד ויפה) **האם דין זה קשור למועד**? לא, אלא כל השנה. **הטעם**? שלא לבייש את העניים שמביאים אוכל בסלים פשוטים. **איזה דבר לא עושים בהלוויה במועד**? לא אומרים ברכת אבלים. **מה כן עושים**? עומדים בשורה ומנחמים. **האם מותר ללוות את האבלים הביתה**? לא, פוטרים את הרבים ללכת הביתה.

משנה ח'

האם מניחים המטה של מת ברחוב? כל השנה מניחים רק של גברים. ולא של נשים כי זה לא כבוד וצנוע, ובמועד לא מניחים של אף אחד. **מה זה מענות**? שכולם עונת ומקוננות ביחד. **מטפחות**? כף לכף, או כף על ירך (משנה ט') **מה זה מקוננות**? שאחת אומרת וכולם עונות אחריה.

משנה ט'

מתי מענות ולא מטפחות (משנה ח')? אלו שלא סמוכות למטה רק מענות, ולר' ישמעאל הסמוכות למטה גם מטפחות. **מתי מענות ומטפחות ולא מקוננות**? בראש חודש, חנוכה, ופורים. **מתי לא מענות ולא מטפחות בראש חודש חנוכה ופורים**? אם נקבר המת. **מהיכן לומדים מה זה עינוי וקינה**? מירמיהו. **מתי יפסיקו לבכות על המתים**? לעתיד לבוא.

